

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Tomáše Langáška, soudce JUDr. Filipa Dienstbiera a soudkyně zpravodajky Mgr. Veroniky Baroňové v právní věci žalobce: **N. V. L.**, zastoupený Mgr. Markem Sedlákem, advokátem, sídlem Příkop 8, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 12. 2019, č. j. OAM-800/ZA-ZA11-HA08-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 24. 7. 2020, č. j. 45 Az 3/2020 - 21,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Důvodem podání žádosti byl žalobcův zdravotní stav, neboť má pouze jednu nohu. Žalobce uvedl, že se nechce vrátit do Vietnamu; neví, jak tam bude žít. V rámci pohovoru (viz protokol ze dne 20. 9. 2018) žalobce vypověděl, že v sedmi letech přišel o část levé nohy při nehodě s vlakem. Protéza, kterou dostal ve Vietnamu (poskytla mu ji organizace UNICEF), nebyla dobře vyrobená, špatně se v ní chodilo. Po dokončení školy mu bratr vyřídil pobyt v České republice za účelem studia (v roce 2005). Studium na vysoké škole však musel kvůli nedostatku jazykových znalostí ukončit. Od roku 2008 se přestěhoval do Mladé Boleslavi, kde pracoval ve společnosti svého bratra. Žalobce podal žádost o trvalý pobyt, řízení však bylo zastaveno, neboť se o chybějící náležitosti své žádosti dozvěděl pozdě. Zároveň mu skončila platnost dlouhodobého pobytu. Protéza zhotovená v České republice žalobci výrazně usnadňuje život, nicméně je pracovní omezen. V bratrově společnosti měl na starost příjem zboží a fakturaci. Těžkou práci není schopen vykonávat. Ke svému zdravotnímu stavu dále doplnil, že jiné zdravotní problémy nemá a v současnosti nepodstupuje žádnou léčbu. Novou protézu je třeba nechat zhotovit každé dva roky za cenu 60 až 70 tisíc Kč. Kvůli svému handicapu žalobce nebude mít šanci ve Vietnamu nalézt práci, a proto nebude mít z čeho žít. V zemi původu sice žijí rodiče, jsou však staří a nemocní. Žalobce by mohl žít u nich, neboť mají vlastní bydlení. Při vystavení nového cestovního dokladu (9. 7. 2018) neměl na ambasádě v Praze žádné problémy. V zemi původu byl

dvakrát, v roce 2008 a 2013. Poslední návštěva trvala měsíc, protože matka prodělala mozkovou příhodu. Vycestování v roce 2013 proběhlo bez problémů, žádné problémy v zemi původu žalobce netvrdil, a to ani se státními orgány či soukromými osobami.

[2] Žalobu směřující proti tomuto rozhodnutí Krajský soud v Praze (dále jen „krajský soud“) v záhlaví označeným rozsudkem jako nedůvodnou zamítl.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Dle stěžovatele krajský soud nepřihlédl ke skutečnému stavu věci, který se ke dni jeho rozhodování v souvislosti s epidemií koronaviru SARS-CoV-2 výrazně změnil. Česká republika i ostatní státy přijímají opatření v souvislosti s epidemií; je bráněno cizincům v podávání žádostí o pobytová oprávnění, nefunguje letecká doprava apod. V případě vycestování může být stěžovateli znemožněno vyřízení pobytu dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, či faktický návrat do České republiky. Situace ve Vietnamu je taková, že přijatých opatření je sice méně než v České republice, jsou však podstatně důraznější. Stěžovatel upozornil, že osoby, které by mohly teoreticky přijít do styku s nákazou nebo které se vrací ze zahraničí, jsou v počtu desítek tisíc internovány v nedobrovolné karanténě ve vojenských zařízeních, přičemž o podmínkách této karantény není nic bližšího známo. Stěžovatel se tedy domníval, že mu hrozí závažná újma, pokud bude nucen k vycestování, a jsou proto splněny minimálně podmínky pro udělení doplňkové ochrany.

[4] Stěžovatel nesouhlasil ani s postupem žalovaného při hodnocení naplnění podmínek pro udělení humanitárního azylu. Podle stěžovatele nemá žalovaný takovou volnost uvážení při posuzování, zda jsou dány důvody hodné zvláštního zřetele v případě osob zdravotně postižených. Meze volnosti úvah žalovaného jsou v takovém případě limitovány mezinárodními závazky České republiky týkajícími se postižených osob, tj. Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením.

[5] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na spisový materiál a závěry krajského soudu. Žalovaný ani krajský soud nezpochybnili, že stěžovatel trpí hendikepou, neshledali však, že by stěžovatelem uváděné důvody bylo možno považovat za azylově relevantní. K námitce týkající epidemie SARS-CoV-2 žalovaný uvedl, že se jedná o celosvětový problém, který se nevyhnul ani České republice. Je v kompetenci každého státu, jak bude v této situaci postupovat vůči svým občanům. Pokud měl stěžovatel za to, že mu v případě návratu do země původu hrozí vážná újma, mohl jeho zástupce o této skutečnosti písemně informovat krajský soud. Komplikace spojené s vycestováním do země původu stěžovatele žalovaný vyřeší prodloužením lhůty pro opuštění území do doby, než bude vycestování možné.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil jako nepřijatelnou ve smyslu § 104a odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), neboť svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele (k výkladu tohoto pojmu srovnej usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS). Ačkoli usnesení, jímž se kasační stížnost odmítá pro nepřijatelnost, nemusí být odůvodněno (§ 104a odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud nad rámec zákonného požadavku stručné odůvodnění připojuje.

[7] Podle § 14 zákona o azylu lze azyl z humanitárních důvodů udělit *v případě hodném zvláštního zřetele*, který byl dle stěžovatele v uvedené věci naplněn. Dle judikatury Nejvyššího

pokračování

správního soudu „*smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z karet předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. [...] Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly“ (rozsudek ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55).*

[8] V souzené věci však zdravotní postižení stěžovatele nelze považovat za natolik závažné, aby neudělení mezinárodní ochrany mohlo být hodnoceno jako „nehumánní“. Sám stěžovatel v předchozím správním řízení potvrdil, že může v omezeném rozsahu pracovat, není schopen vykonávat pouze těžké práce a jeho zranění nevyžaduje žádnou zvláštní léčbu. V této souvislosti Nejvyšší správní soud odkazuje především na rozsudek ze dne 21. 3. 2018, č. j. 6 Azs 6/2018 - 33, v němž ve skutkově podobné věci nepovažoval zdravotní postižení stěžovatele kazašské státní příslušnosti spočívající ve ztrátě dolní končetiny za důvod hodný zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu (ani za okolnost ohrožující stěžovatele vážnou újmou). Rovněž existuje-li v zemi původu žadatele dostupná, byť nákladná zdravotní péče, není to důvod pro udělení mezinárodní ochrany (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2009, č. j. 6 Azs 34/2009 - 89). Samotná skutečnost, že v České republice je zdravotní péče poskytována na vyšší úrovni, též není důvodem pro udělení azylu či doplňkové ochrany (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 5. 2016, č. j. 5 Azs 32/2016 - 29).

[9] Námitky týkající se zdravotního stavu žadatele o mezinárodní ochranu mohou spadat také do rozsahu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu (viz např. již výše citovaný rozsudek č. j. 6 Azs 34/2009 - 89), z něhož však nelyne, že by stěžovateli s ohledem na jeho zdravotní postižení hrozilo v případě návratu do vlasti špatné zacházení ve smyslu čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.).

[10] Stěžovatel dále v kasační stížnosti namítal, že krajský soud vydal napadený rozsudek v době, kdy v důsledku krizových opatření a šíření koronaviru SARS-CoV-2 nefungovala letecká doprava, zastupitelské úřady nepřijímaly žádosti o pobytová opatření a činnost žalovaného byla omezena. Zároveň vyslovil obavu z nedobrovolné internace v zemi původu ve vojenském zařízení, u níž nejsou známy podmínky, za kterých probíhá. Přestože v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s. krajský soud vychází ve své rozhodovací činnosti ze skutkového stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, dle stěžovatele měl krajský soud v daném případě k této zásadní změně okolností přihlídnout.

[11] K uvedeným námitkám Nejvyšší správní soud konstatuje, že pokud stěžovatel v období od března 2020 (kdy v České republice došlo k vyhlášení nouzového stavu a souvisejících mimořádných opatření) do 24. 7. 2020 (kdy byl vydán napadený rozsudek) uvedená tvrzení nevznesl v řízení před krajským soudem a nově je uplatnil až v kasační stížnosti, je v této části kasační stížnost nepřijatelná podle § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť se opírá o nové důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, ač tak učinit mohl. Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu (např. již rozsudek ze dne 22. 9. 2004, č. j. 1 Azs 34/2004 - 49, č. 419/2004 Sb. NSS, nebo rozsudek ze dne 25. 9. 2008, č. j. 8 Afs 48/2006 - 155, č. 1743/2009 Sb. NSS) v této souvislosti vyplývá, že § 104 odst. 4 s. ř. s. zavádí do řízení před Nejvyšším správním soudem koncentrační princip, který zajišťuje, aby uplatněné výhrady účastníků řízení byly pořadem práva nejprve projednány krajskými soudy (jimž byly předestřeny), a až poté může zákonitost jejich posouzení (promítly-li se zároveň i do námitek kasačních) přezkoumat Nejvyšší správní soud.

[12] Zamýšlel-li stěžovatel shora uvedené skutečnosti uplatnit v řízení před Nejvyšším správním soudem jako skutkové novoty, pak podle § 109 odst. 5 s. ř. s. platí, že k nim Nejvyšší správní soud nepřihlíží, neboť byly uplatněny poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí krajského soudu. Ve věcech mezinárodní ochrany sice dochází uplatněním aplikační přednosti evropského práva, konkrétně čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“), k výjimečnému připuštění prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s., které upravuje vázanost soudu skutkovým stavem ke dni rozhodování správního orgánu. Ze znění čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice i z judikatury Nejvyššího správního soudu (viz např. rozsudek ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015 - 32) však vyplývá, že *„účinný opravný prostředek obsahující úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU, musí být zajištěn alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně“*. Nové skutečnosti, které žadatel o mezinárodní ochranu nemohl bez svého zavinění uplatnit v řízení před správním orgánem (zde skutečnosti týkající se situace související s šířením koronaviru SARS-CoV-2, které nastaly v průběhu řízení před krajským soudem), tak měl stěžovatel uplatnit před krajským soudem, který by byl povinen k těmto skutečnostem v rozhodovací činnosti přihlížet. Kasační princip, na němž je přezkumná činnost Nejvyššího správního soudu založena, však brání tomu, aby skutkové novoty při rozhodování o důvodnosti kasační stížnosti zohledňoval Nejvyšší správní soud.

[13] Nad rámec výše uvedeného nicméně Nejvyšší správní soud doplňuje, že si je vědom obtíží, k nimž může docházet v zemi původu s ohledem na omezení související s šířením onemocnění COVID-19. Z výpovědi stěžovatele učiněné v rámci pohovoru provedeného žalovaným však vyplynulo, že stěžovatel má v zemi původu zázemí, žijí tam jeho rodiče, kteří mají vlastní bydlení. Potenciální obtíže spojené s čekáním na možnost znovu požádat o povolení k pobytu tak v souvislosti s výše popsány omezeními nelze hodnotit jako závažnou újmu, již by byl stěžovatel v zemi původu vystaven, ani jako nepřiměřený zásah do jeho soukromého života. Stejně tak je nelze přičítat k tíži žalovanému, v jejichž důsledku by bylo nutno jeho rozhodnutí zrušit. Ani skutečnost, že osoby vracějící se ze zahraničí jsou povinny se v zemi původu podrobit „karanténě“, nepředstavuje opatření neobvyklé, které by se nedělo také jinde ve světě (včetně České republiky, kde byla v období od 31. 3. do 12. 4. 2020 vyhlášena povinná čtrnáctidenní „karanténa“ u všech osob, které na území České republiky vstoupily).

[14] Závěrem Nejvyšší správní soud uvádí, že *„poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze jej zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48). Dle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu nejsou ekonomické důvody - a tedy ani obtíže spojené s hledáním zaměstnání či jiného zdroje obživy - důvodem pro udělení mezinárodní ochrany (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, č. j. 5 Azs 3/2003 - 54, a ze dne 28. 11. 2003, č. j. 4 Azs 24/2003 - 68, usnesení ze dne 2. 5. 2012, č. j. 1 Azs 3/2012 - 55, ze dne 16. 5. 2017, č. j. 2 Azs 58/2017 - 29, a ze dne 4. 7. 2019, č. j. 6 Azs 91/2019 - 26). Mezi ekonomické důvody judikatura řadí také potíže s financováním léčby (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2018, č. j. 9 Azs 379/2017 - 35).

IV. Závěr a náklady řízení

[15] Vzhledem k tomu, že shora uvedená ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje odpověď na stěžovatelem uplatněné kasační námitky a zdejší soud neshledal podstatný

pokračování

přesah vlastních zájmů stěžovatele ani zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do jeho postavení, kasační stížnost podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[16] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti je odůvodněn § 60 odst. 3 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. září 2020

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu